

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.06.1997, sp. zn. 2 Tzn 26/97, ECLI:CZ:NS:1997:2.TZN.26.1997.1

Číslo: 12/1998

Právní věta: Zákonem č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, (§ 2 odst. 1 písm. d/ a § 33 odst. 2) je zrušeno i usnesení soudu o zabrání věci podle § 73 odst. 1 písm. a), c) tr. zák., pokud bylo vydáno v souvislosti s trestním stíháním pro trestné činy vyjmenované v ustanovení § 2 odst. 1 citovaného zákona o soudní rehabilitaci (trestní stíhání nevedlo k odsuzujícímu rozsudku, bylo zastaveno na základě amnestie).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.06.1997

Spisová značka: 2 Tzn 26/97

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rehabilitace soudní

Předpisy: 119/1990 Sb. § 2 odst. 1 písm. d/
c)
§ 33 odst. 2 141/1961 Sb. § 73 odst. 1 písm. a)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost pro porušení zákona podanou proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 1989 sp. zn. 4 To 186/89.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 24. 9. 1986 sp. zn. ČVS: VV-453/86 zahájil vyšetřovatel tehdejší Obvodní správy SNB, oddělení vyšetřování VB v Praze 10, trestní stíhání a současně vznesl obvinění proti J. Š. pro trestné činy odnětí věci hospodářskému určení podle § 116 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) trestního zákona č. 140/1961 Sb., v tehdy platném znění (dále jen tr. zák.), maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr. zák. a podpory a propagace fašismu a podobného hnutí podle § 260 odst. 1 tr. zák. Uvedených trestných činů se měl J. Š. dopustit jednáním spočívajícím v tom, že nejméně od prosince 1985 nakupoval kancelářský papír všech druhů, který bez hospodářského využití skladoval pro potřeby zakázané náboženské sekty „Svědci Jehovovi“ v garáži v Praze 10 - Bohdalci, a jako člen této sekty, která podporuje náboženský fanatismus a zášť, shromažďoval ilegálně tištěnou náboženskou literaturu.

Tehdejší obvodní prokurátor pro Prahu 10 spatřoval v uvedeném jednání pouze shora uvedený trestný čin odnětí věci hospodářskému určení, když současně neshledal, že popsáním jednáním, jež posoudil jako jediný skutek, došlo také k naplnění skutkových podstat ostatních trestných činů. Poněvadž se na trestný čin odnětí věci hospodářskému určení podle § 116 odst. 1, 2 tr. zák. vztahovalo aboliční ustanovení čl. IV. odst. 1 písm. b) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 27. 10. 1988, trestní stíhání J. Š. usnesením ze dne 23. 11. 1988 sp. zn. 1913/86 podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastavil. Dne 6. 4. 1989 podal u Obvodního soudu pro Prahu 10 návrh na zabránění věci, a to 2320 balíčků čistého kancelářského papíru formátu A4 a 52 balíčků potištěného papíru s texty sekty „Svědci Jehovovi“, jež byly J. Š. odňaty při domovní prohlídce provedené v přípravném řízení.

Obvodní soud pro Prahu 10 usnesením ze dne 31. 5. 1989 sp. zn. Nt 508/89 rozhodl, že podle § 73 odst. 1 písm. a) tr. zák. se zabírá čistý kancelářský papír v hodnotě 61 538,46 Kčs a podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. potištěný papír, v obou případech ve shora uvedeném množství. Usnesením bylo dále vysloveno, že podle § 73 odst. 2 tr. zák. se vlastníkem zabraných věcí stává stát. Své rozhodnutí o zabránění věci opřel obvodní soud o zjištění, že v prvním případě šlo o věc, kterou J. Š. získal trestným činem odnětí věci hospodářskému určení podle § 116 odst. 2 písm. b) tr. zák., přičemž ve druhém případě učinil závěr, že se jednalo o tiskoviny, jež byly určeny ke spáchání trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi (§ 178 tr. zák.), a jejich zabránění proto vyžadoval obecný zájem.

Městský soud v Praze projednal stížnost, kterou proti rozhodnutí soudu prvního stupně o zabránění věci podal J. Š. a usnesením ze dne 27. 6. 1989 sp. zn. 4 To 186/89 ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl. Shora citované usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 se tak stalo pravomocným a vykonatelným (§ 140 odst. 1 písm. b/, cc/ tr. ř.).

Ministryně spravedlnosti České republiky podala proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 1989 sp. zn. 4 To 186/89 stížnost pro porušení zákona ve prospěch J. Š. V uplatněném mimořádném opravném prostředku namítla, že v řízení před soudem prvního stupně, jež předcházelo rozhodnutí o ochranném opatření - zabránění věci, nebyla náležitě objasněna otázka viny J. Š., ačkoliv předmětem zabránění věci podle § 73 odst. 1 tr. zák. mohla být jen věc, jež byla ke spáchanému trestnému činu ve vztahu uvedeném v ustanovení § 55 odst. 1 tr. zák. Poněvadž ve věci nebyla podána obžaloba a trestní stíhání J. Š. bylo zastaveno vzhledem k rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii, bylo povinností soudu rozhodujícího o návrhu na ochranné opatření posoudit vinu jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. zák.

Soudu prvního stupně je pak vytýkáno především to, že ve veřejném zasedání vyslechl J. Š. pouze k návrhu na zabránění věci, ale nikoliv k podstatě věci. To mělo mít za následek, že v případě trestného činu odnětí věci hospodářskému určení podle § 116 tr. zák. nebylo dostatečně objasněno, zda úmysl pachatele směřoval k zabránění hospodářského využití zásob předmětů (§ 116 odst. 2 písm. a/ tr. zák.), resp. k jejich hromadění s cílem je dále přechovávat (§ 116 odst. 2 písm. b/ tr. zák.), když v konkrétním případě šlo o kancelářský papír, který byl určen k výrobě tiskovin s náboženskou tematikou. Pokud jde o papír již potištěný, je ve stížnosti pro porušení zákona namítáno, že jeho zabránění bylo v rozporu i s tehdy přijatými mezinárodními závazky tehdejší ČSSR a šlo tedy o akt potlačení svobody vyznání. Dále je poukazováno i na to, že soud prvního stupně si před svým rozhodnutím neujasnil ani otázku vlastnictví věcí, jež byly předmětem zabránění.

Na základě shora konstatovaných vad v řízení před soudem prvního stupně vytýká ministryně spravedlnosti Městskému soudu v Praze, že nedostál své přezkumné povinnosti, když uvedená pochybení nezjistil a nenapravit a stížnost J. Š. jako nedůvodnou zamítl.

V návrhu stížnosti pro porušení zákona je proto navrhováno, aby Nejvyšší soud České republiky

podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 1989 sp. zn. 4 To 186/89 byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení jemu předcházejícím v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a § 73 odst. 1 písm. a, c) tr. zák., a to v neprospěch J. Š. Dále je navrhováno, aby vzhledem k vyslovenému porušení zákona Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a současně zrušil i usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 31. 5. 1989 sp. zn. Nt 508/89 a poté aby postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud se posuzovanou věcí zabýval nejprve z hlediska, zda byly splněny formální podmínky, jež jsou nezbytným předpokladem podání stížnosti pro porušení zákona. Jednou z těchto podmínek je existence pravomocného rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 266 odst. 1 tr. ř. V uvedené souvislosti pak Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům:

Jak již bylo konstatováno, Obvodní soud pro Prahu 10 vzal za podklad svého rozhodnutí o zabrání věci podle § 73 odst. 1 tr. zák. zjištění, že část předmětných věcí získal J. Š. trestným činem odnětí věci hospodářskému určení podle § 116 odst. 2 písm. b) tr. zák. a ostatní byly určeny ke spáchání trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr. zák.

Mělo tedy jít o věci, jež k výše uvedeným trestným činům měly vztah předpokládaný v § 55 odst. 1 tr. zák., což byla základní podmínka pro jejich zabrání. Ke shodným závěrům dospěl i Městský soud v Praze, jež jako soud druhého stupně rozhodoval o podaném opravném prostředku.

Na základě zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona o soudní rehabilitaci), konkrétně podle jeho druhého oddílu, § 2 odst. 1 písm. d), byla přímo ze zákona bez přezkumného řízení zrušena pravomocná odsuzující rozhodnutí vyhlášená v době od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, týkající se skutků spáchaných po 5. 5. 1945 podle trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, mj. pro trestné činy odnětí věci hospodářskému určení podle § 116 odst. 1, 2 a maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178, včetně dalších navazujících rozhodnutí v téže trestní věci k datu, kdy byla vydána.

Podle § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci je třeba ustanovení tohoto zákona užít obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 zákona o soudní rehabilitaci v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Z dikce citovaného ustanovení, jež výslovně zahrnuje i případy, kdy trestní stíhání nebylo vůbec zahájeno, je možno dovodit, že je lze aplikovat rovněž na případy, kdy trestní stíhání sice zahájeno bylo, ale z určitého důvodu se v něm pak nepokračovalo.

V posuzované věci J. Š. bylo trestní stíhání zahájeno pro trestné činy nyní uvedené v § 2 zákona o soudní rehabilitaci, zastaveno vzhledem k rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii. V dalším řízení o zabrání věci se však soud otázkami viny zabýval, když v rámci vyřešení předběžné otázky podle § 9 odst. 1 tr. ř. musel vyhodnotit, zda věci, jež měly být předmětem zabrání, mají k těmto trestným činům vztah uvedený v § 55 odst. 1 tr. zák., a učinil závěr, že šlo o věci získané trestným činem podle § 116 tr. zák. a určené ke spáchání trestného činu podle § 178 tr. zák.

Na základě všech shora uvedených skutečností lze proto dovodit, že v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 zákona o soudní rehabilitaci byl J. Š. nezákonně zbaven majetku, když rozhodnutí o zabrání věci vzešlo z ustanovení tehdy účinného trestního zákona, jež byla nezákonná pro rozpor s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách (srov. § 1 odst. 1, 2 citovaného zákona).

Jelikož § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci umožňuje použít ustanovení tohoto zákona obdobně i na shora popisované případy, znamená to, že přichází v úvahu použití oddílu druhého ustanovení § 2 odst. 1 písm. d) zákona o soudní rehabilitaci, kde jsou trestné činy podle § 116 odst. 1, 2 a § 178 tr. zák. výslovně uvedeny. V dané věci proto přímo ze zákona, bez konání přezkumného řízení a s účinností ode dne účinnosti zákona, tj. od 1. 7. 1990, bylo zrušeno usnesení Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 31. 5. 1989 sp. zn. Nt 508/89 a s ním související rozhodnutí vydané v opravném řízení, tj. nyní stížností pro porušení zákona napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 1989 sp. zn. 4 To 186/89. Zrušení obou rozhodnutí ze zákona současně znamená, že pro účinnost jejich zrušení není rozhodné, že se tak nestalo deklaratorním rozhodnutím

soudu, jež dosud vydáno nebylo. Pro úplnost je třeba konstatovat, že zrušením citovaných rozhodnutí se vytvořil právní stav, kdy ve věci J. Š. dosud zůstává nerozhodnutý návrh bývalého obvodního prokurátora pro Prahu 10 na zabránění věci ze dne 6. 4. 1989.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud České republiky z výše uvedených důvodů shledal, že stížnost pro porušení zákona byla podána proti rozhodnutí, které bylo zrušeno již ze zákona, musel ji podle § 268 odst. 1 tr. ř., per analogiam, zamítnout.